

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

Informativni Bilten

Jul — Decembar 2017

SADRŽAJ:

ŠESTOMESEČNI IZVEŠTAJ RADA	2
POSETE I AKTIVNOSTI USTAVNOG SUDA.....	4
LIČNA ISKUSTVA I PRAKSE.....	7
ESLjP – VAŽNE ODLUKE.....	8
VENECIJANSKA KOMISIJA - VAŽNI DOGAĐAJI.....	11
PRESUDE.....	12

Ustav Kosovo - Poglavlje VIII

Ustavni sud

Član 112

[Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Sastav Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Kosovo je sastavljen od 9 (devet) sudija.

Sudije Ustavnog suda Republike Kosovo se imenuju u skladu sa članom 114 [*Sastav i Mandat Ustavnog suda*] Ustava i članovima 6 i 7. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo.

Nakon osnivanja Ustavnog suda u 2009 godine i u skladu sa bivšim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 6 (šest) od 9 (devet) sudija je imenovao predsednik Republike Kosova na predlog Skupštine.

Od 6 (šest) domaćih sudija 2 (dva) su služili za neobnovljiv rok od 3 (tri) godine, 2 (dva) sudija su radili bez mogućnosti reizbora tokom perioda od 6 (šest) godina i 2 (dva) sudija rade bez mogućnosti reizbora tokom perioda od 9 (devet) godina.

U skladu sa gore navedenim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 3 (troje) međunarodnih sudija je imenovao Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa predsednikom Evropskog suda za ljudska prava.

Ustavni sud se trenutno sastoji od 8 (osam) sudija: 6 (šest) domaćih sudija i 2 (dva) međunarodnih sudija.

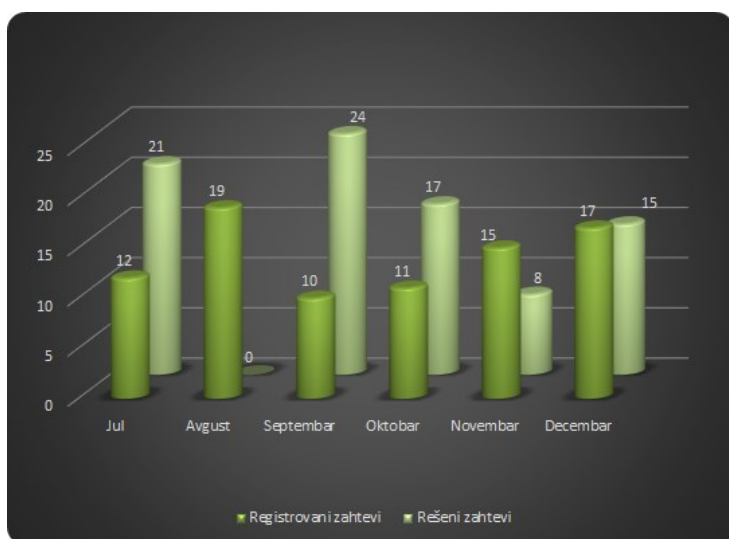
Status predmeta

Tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2017. godine, Sud je imao na radu ukupno 163 zahteva/predmeta:

Ukupno 85 zahteva je rešeno ili 51.2% svih slučajeva na raspolaganju.

Tokom ovog perioda, 85 odluka je objavljeno na internet stranici Suda i prosleđeno stranama.

Dinamika primljenih zahteva po mesecima (1. jul – 31. decembar 2017. godine)

U nastavku su predstavljene 9 presude koje je Sud doneo tokom šestomesečnog perioda, 1. jul – 31. decembar 2017:

- Presuda u slučaju KI 90/16, podnosilac zahteva: Branislav Jokić. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti neizvršenja odluke KKPK/D/R/230/2014 Komisije za imovinske zahteve Kosova od 13. marta 2014. godine.
- Presuda u slučaju KI 138/15, podnosilac zahteva: "Sharr Beteiligungs GmbH" SH.P.K.. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Rev. br. 116/2015 Vrhovnog suda od 17. juna 2015. godine.
- Presuda u slučaju KI 10/17, podnositeljka zahteva: Sadije Shabani. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti neizvršenja odluke br. 112-158/1 Komisije za žalbe za civilne službenike opštine Srbica od 12. juna 2008. godine.
- Presuda u slučaju KI 93/16, podnosilac zahteva: Maliq Maliqi dhe Skender Maliqi. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Rev. br. 321/2012 Vrhovnog suda Kosova od 13. novembra 2013. godine.

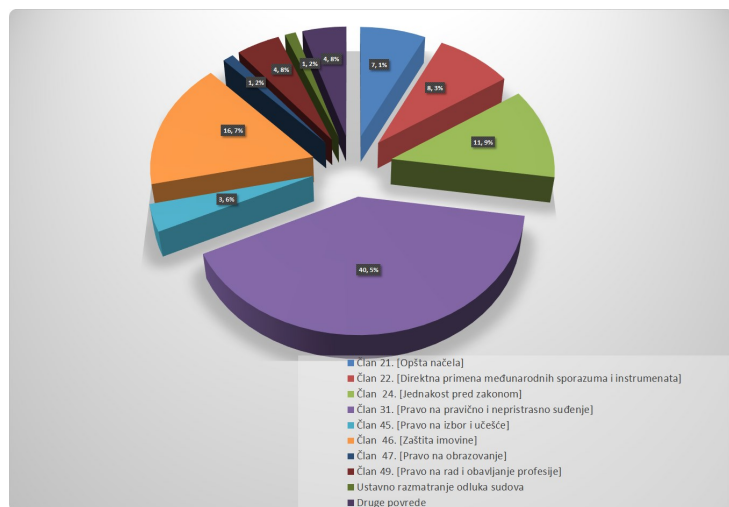
- Presuda u slučaju KI 104/16, podnosilac zahteva: Miodrag Pavić. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude PML-KZZ. br. 110/2016 Vrhovnog suda Kosova od 16. maja 2016. godine.
- Presuda u slučaju KI 33/16, podnositeljka zahteva: Minire Zeka. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja AC. br. 4276/2014 Apelacionog suda Republike Kosovo od 9. juna 2015. godine.
- Presuda u slučaju KI 142/16, podnosilac zahteva: Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju.
- Presuda u slučaju KI 55/17, podnositeljka zahteva: Tonka Berisha. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti odluke KGJ br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova od 13. januara 2017. godine.
- Presuda u slučaju KI 81/16, podnosilac zahteva: Valdet Nikçi. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja Ac. hr. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine.

Vrste navodnih povreda

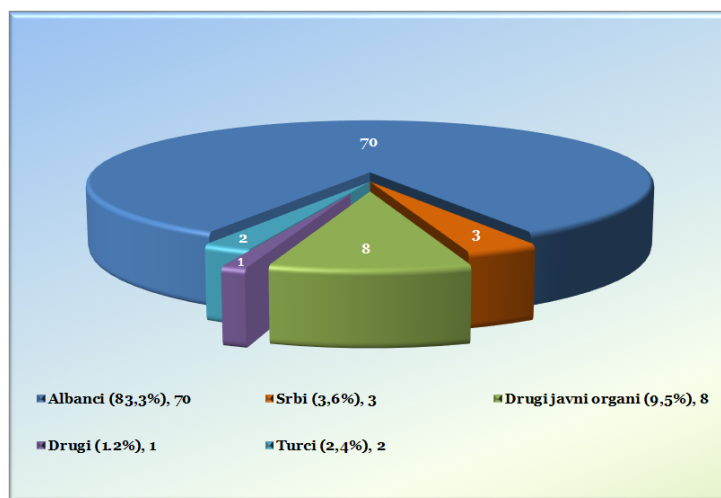
Vrste navodnih povreda od 84 primljenih zahteva tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2017. godine, su sledeće:

- Član 21. [Opšta načela], 6 slučajeva ili 7,1%;
- Član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 7 slučajeva ili 8,3 %;
- Član 24. [Jednakost pred zakonom], 10 slučajeva ili 11,9 %;
- Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 34 slučajeva ili 40,5%;
- Član 45. [Pravo na izbor i učešće], 3 slučajeva ili 3,6%;
- Član 46. [Zaštita imovine], 14 slučajeva ili 16,7%;
- Član 47. [Pravo na obrazovanje], 1 slučaj ili 1,2%;
- Član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], 4 slučajeva ili 4,8%;
- Ustavno razmatranje odluka sudova, 1 slučaj ili 1,2%; i
- Druge povrede, 4 slučajeva ili 4,8%;

Navodne povrede prema vrsti
(1. jul – 31. decembar 2017. godine)

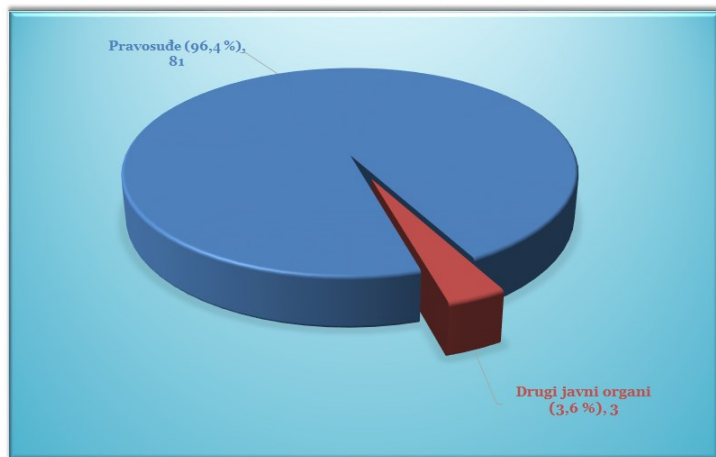
Etnička struktura podnosilaca zahteva
(1. jul – 31. decembar 2017. godine)

Navodni počinioci kršenja prava

- 81 ili 96,4 % zahteva se odnose na odluke sudova
- 3 ili 3,6 % zahteva se odnose na druge javne organe

Navodni prekršioci prava
(1. jul – 31. decembar 2017. godine)

Pristup Sudu

Pristup pojedinaca se prikazuje na sledeći način:

- 70 zahteva je podneto od Albanaca, ili 83,3%
- 3 zahteva je podneto od Srba, ili 3,6%
- 2 zahteva je podneto od turskog komuniteta, ili 2,4%
- 1 zahtev je podnet od drugih, ili 1,2%
- 8 zahteva je podneto od strane drugih javnih organa (pravna lica), ili 9,5%

Sednice i veća za razmatranje

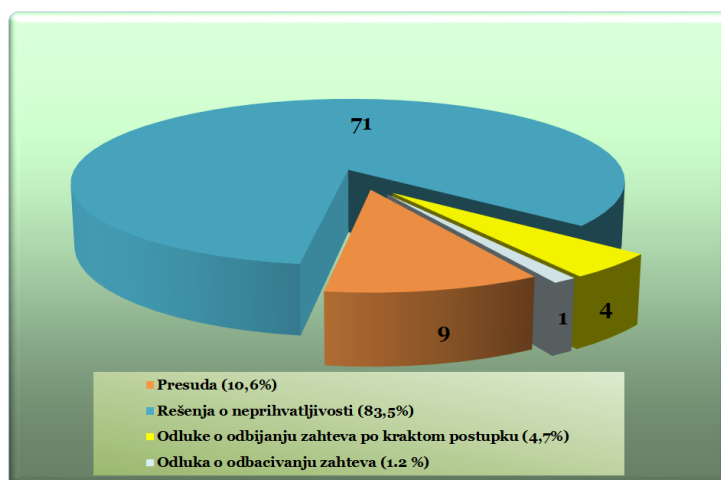
Tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2017. godine, Ustavni sud je održao 17 plenarnih sednica i 79 veća za razmatranje, u kojim su razmatrani slučajevi rešeni odlukama, rešenjima, i presudama.

Od 1. jula do 31. decembra 2017. godine, Ustavni sud je objavio 85 odluka.

Struktura odluka izgleda na sledeći način:

- 9 presuda (10,6%)
- 71 rešenja o neprihvatljivosti (83,5%)
- 4 odluke o odbijanju zahteva po krakatom postupku (4,7%)
- 1 odluka o odbacivanju zahteva (1,2 %)

Struktura odluka
(1. jul – 31. decembar 2017. godine)

14 jul 2017

Sudija Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Gresa Caka-Nimani, je 10-13. jula 2017. godine učestvovala na 5. Konferenciji Svetskog foruma pravde koja je održana u Hagu, Holandija.

Pored učešća u trodnevnoj konferenciji sa međunarodnim karakterom, sudija Caka-Nimani je takođe učestvovala u diskusiji održanoj u veču na temu: „Konstitucionalizam u post-konfliktnim društvima“, koju je vodio g. Tom Ginsburg, profesor međunarodnog prava i političkih nauka na Univerzitetu u Čikagu, a istovremeno i član Akademije nauka i umetnosti SAD-a.

U diskusiji sprovedenoj o konceptima i aktuelnim trendovima u vezi sa procesima konstitucionalizma u post-konfliktnim društvima, sudija Caka-Nimani je, između ostalog, predstavila pred akademikima ustavnog prava prednosti i slabosti međunarodnog procesa konstitucionalizma u Republici Kosovo.

25 jul 2017

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi je dočekala na oproštajnom sastanku ambasadora Republike Slovenije u Prištini, g. Miljana Majhena.

Tokom razgovora, predsednica Rama-Hajrizi se zahvalila ambasadoru Majhenu na dosadašnjoj saradnji i doprinosu koji je dat u produbljivanju međusobnih odnosa ove dve zemlje.

Ona je visoko ocenila podršku koju je Republika Slovenija pružila u jačanju vladavine zakona na Kosovu, konsolidaciji pravosudnih institucija, kao i za članstvo naše zemlje u raznim međunarodnim organizacijama. Predsednica Rama-Hajrizi je u nastavku posebno naglasila izuzetne odnose u

saradnji sa Ustavnim sudom Slovenije, izražavajući uverenje da će se ti odnosi dodatno intenzivirati kroz realizaciju zajedničkih projekata i kroz međusobnu razmenu iskustava.

Ambasador Majhen je ocenio da Kosovo treba da nastavi u svojim naporima za izgradnju demokratskog društva i izrazio je uverenje da će bliska saradnja između ove dve zemlje, kao i Ustavnih sudova obeju država biti nastavljena i u buduće.

15 septembar 2017

Na poziv Ustavnog suda Republike Litvanije i Venecijanske komisije, predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, zamenik predsednika Suda, g. Ivan Čukalović, i sudija, gđa Gresa Caka-Nimani, su boravili u glavnom gradu Litvanije, Vilnjusu, 11. - 14. septembra 2017. godine.

Delegacija Ustavnog suda Kosova je boravila u Vilnjusu gde je pozvana da prisustvuje 4. Kongresu svetske konferencije o ustavnoj pravdi, koji je ove godine sazvao predsednike i sudije ustavnih sudova i vrhovnih sudova iz 90 zemalja sveta.

4. Kongres je organizovan na temu: „Vladavina prava i ustavna pravda u savremenom svetu“, gde su učesnici imali priliku da diskutuju i razmenjuju svoje profesionalne stavove u vezi sa izazovima sa kojima i dalje suočava vladavina prava i ustavna pravda u njihovim zemljama porekla.

Tokom boravka u Vilnjusu, predsednica Rama-Hajrizi je održala odvojene sastanke sa predsednikom Ustavnog suda Litvanije, g. Dainiusom Zalimasom, i predsednikom Venecijanske komisije g. Giannijem

Buquicchijem. Ustavni sud Kosova se pridružio Svetskoj konferenciji o ustavnoj pravdi 17. septembra 2014. godine.

15 septembar 2017

Ustavni sud Republike Kosovo i Kancelarija Saveta Evrope u Prištini su organizovali radionicu na temu: „Komunikacija u vreme kriza: ESLjP i njegove najbolje prakse“, koja je održana u „Villa Gërmia“ u Prištini. Specijalni gost i ujedno moderator radionice je bio viši službenik za informisanje u Evropskom sudu za ljudska prava (ESLjP), sa sedištem u Strazburu, gđa Tracy Turner-Trenz. Tokom prezentacije održane pred sudijama, pravnim savetnicima i drugim službenicima Ustavnog suda Kosova, gđa Turner-Trenz je u početku ukratko opisala posao, ulogu i funkciju koju obavlja Evropski sud za ljudska prava. U nastavku, ona je predstavila detalje o svojim odgovornostima i poslu koji obavlja Kancelarija za medije u okviru ESLjP-a, pružajući praktične primere svakodnevne komunikacije s javnošću i različitim medijima širom Evrope. Posebnu pažnju je, gđa Turner-Trenz, posvetila komunikaciji ESLjP sa medijima u vreme kriza, ističući učesnicima radionice neke konkretne slučajeve sa kojima se suočavala i dajući detaljna objašnjenja kada su i kako, ovaj međunarodni sud i njena Kancelarija za medije reagovali na predstavljene izazove.

5 oktobar 2017

Ustavni sud Republike Kosovo, u saradnji sa Vrhovnim sudom Republike Kosovo i uz podršku Nemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ), organizovao je radionicu na temu: „Pravo na obrazloženu odluku - Njeni glavni elementi i zahtevi/Sudska praksa, stavovi i perspektive Vrhovnog suda i Ustavnog suda“, koja je održana u Solunu.

Radionici su prisustvovali sudije i pravni savetnici oba suda, koji su, između ostalog, diskutovali i razmenili svoje stavove o principima pravičnog i nepristrasnog suđenja, o odlučivanju u razumnom roku, kao i o primeni odredaba Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLjP), a posebno člana 6 ove Konvencije. Tema diskusije je bila i uticaj presuda Evropskog suda za ljudska prava (ESLjP) na kosovsko zakonodavstvo i sudsku praksu.

Među glavnim govornicima na radionici su bili i bivši predsednik Federalnog upravnog suda u Leipzigu, dr. Otto Mallmann, kao i Prof. dr Michaela Wittinger, profesor ustavnog prava i evropskog prava na Federalnom univerzitetu primenjenih administrativnih nauka u Brilu, Nemačka, koji su tokom prezentacije pružili opšti pregled nemačke sudske prakse o pravu na obrazloženu odluku i primenu člana 6 EKLjP.

25 oktobar 2017

Ustavni sud Republike Kosovo je proslavio 8. sudsku godinu svečanom ceremonijom, koja se organizovala u sali „Dyar“ hotela „Swiss Diamond“ u Prištini. U svečanoj ceremoniji su prisustvovali najviši državni lideri, akreditovani predstavnici diplomatskih misija i međunarodnih organizacija u zemlji, kao i delegacije najvišeg nivoa iz Ustavnog suda Albanije, Ustavnog suda Crne Gore, Ustavnog suda Makedonije, Ustavnog suda Bugarske, Ustavnog suda Turske i Višeg suda Albanije. Prigodnim govorom, učesnicima su se obratili predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Artë Rama-Hajrizi, predsednik Republike Kosova, g. Hashim Thaçi, predsednik Skupštine Republike Kosovo, g. Kadri Veseli, premijer Republike Kosovo, g. Ramush Haradinaj, i bivša predsednica Ustavnog suda Republike Hrvatske, gđa Jasna Omejec.

20 decembar 2017

Ustavni sud Republike Kosovo je u saradnji sa Akademijom pravde Republike Kosovo organizovao zajedničku radionicu na temu: *„Uloga i nadležnosti Ustavnog suda. Odnos sa redovnim sudovima i drugim institucijama. Zahtevi po članu 113.7 i članu 113.8 Ustava Republike Kosovo“*, koja je održana u sudnici Ustavnog suda.

Radionica je imala za cilj informisanje novih sudija redovnih sudova u Republici Kosovo sa ulogom i nadležnostima Ustavnog suda u odnosu na redovno pravosuđe i druge nivoe vlasti za šta su pobliže obavješteni od strane prvog pravnog savetnika Suda, g. Sevdaila Kastratija i pravnog savetnika, gđe. Arbane Beqiri-Plakolli.

Tokom održane radionice, pravni savetnici Kastrati i Beqiri-Plakolli su detaljnije informisali nove sudije i o procesu rada Ustavnog suda, o prijemu i obradi zahteva stranaka, o kriterijumima prihvatljivosti podnetih zahteva i o procesu donošenja odluka od strane sudija.

U fokusu njihovog izlaganja, posebno se obratila pažnja razmatranju odluka javnih organa u vezi sa Poglavljem II Ustava od strane Ustavnog suda i razmatranju osporenih akata u vezi sa Ustavom od strane redovnih sudova.

Kratku prezentaciju o odnosima Ustavnog suda sa Venecijanskom komisijom, prijemu zahteva sa pitanjima ustavnih sudova i vrhovnih sudova država članica preko Foruma Venecijanske komisije i podnošenje zahteva od strane Suda ovom Forumu, je izneo g. Veton Dula, direktor Kancelarije za komunikaciju i informisanje i ujedno službenik za vezu Ustavnog suda sa Venecijanskom komisijom.

Nexhat Kelmendi

Program stažiranja u Evropskom Sudu za
ljudska prava

Strazbur

Bila mi je čast i privilegija da prisustvujem petomesečnom studijskom programu u Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu kao deo projekta koji finansira Vlada Švajcarske, a podržan od strane Kancelarije Saveta Evrope u Prištini.

Po mom dolasku u Sud, bio sam raspoređen u Četrnaestoj diviziji, koja se sastojala od zemalja zapadnog Balkana, gde sam radio pod direktnim nadzorom g. Petera Kempeesa, šef Divizije, g. Yllija Peço, glavni advokat za slučajeve protiv Albanije, i gđe Erinde Meli, advokat zadužen za slučajeve protiv Albanije.

Pre nego što sam počeo da radim na stvarnim slučajevima, prisustvovao sam neophodnoj obuci u pogledu korišćenja sistema upravljanja slučajeva. Iako na prvi pogled to može izgledati kao iskustvo koje je prilično tehničke prirode, veoma je važno sredstvo za razumevanje organizacije i strukture ESLJP u smislu sistema upravljanja slučajevima, koje pruža neograničene mogućnosti istraživačkog rada na vrlo specifičnim pitanjima.

Nakon završetka mojih planiranih obuka, počeo sam da radim na WECL slučajevima (dobro ustanovljena sudska praksa) i predstavkama protiv Albanije pod nadzorom g. Yllija Pećoa. Ovi slučajevi su uglavnom uključivali pitanja civilno-imovinske prirode, dok su se predstavke uglavnom odnosile na tvrdnje o povredi člana 6 u vezi sa članom 1. Protokola 1 uz Konvenciju. U kasnijoj fazi sam bio zadužen da se bavim slučajevima krivične prirode, koji su se uglavnom odnosili na navodne povrede člana 3 (Zabrana mučenja), člana 5 (Pravo na slobodu i sigurnost) i člana 6 (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

mog rada na stvarnim slučajevima, ja sam veoma često doprinio i u prevodu posebnih propisa Suda sa engleskog na albanski jezik.

Veoma interesantno i profesionalno vredno iskustvo je bilo i moje učešće na sastancima sudija ESLJP u kojem su razmatrani slučajevi Velikog veća i česte obuke koje su organizovali Sud i Savet Evrope.

Naučene lekcije

Iskustvo stečeno tokom moje studijske posete ESLJP je ispunilo moja očekivanja i definitivno pomoglo da produbim moje profesionalno znanje o ljudskim pravima. Važnost i vrednost ovog projekta su još veći kada se uzme u obzir priroda rada i obaveza Ustavnog suda Kosova da primeni sudske praksu ESLJP u pojedinačnim slučajevima (pojedinačne žalbe).

Takođe sam shvatio da tek kad praktično poznajete rad ESLJP, možete shvatiti zašto je toliko suverenih zemalja, oslanjajući se samo na svoju slobodu, ratifikovalo Konvenciju i zašto je Sud uspeo da proširi svoj uticaj čak i na one zemlje koje nisu obavezne Konvencijom. Takav primer je čak i zemlja odakle dolazim - Republika Kosovo.

U svom članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], Ustav Republike Kosovo predviđa: "Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudske odlukom Evropskog suda za ljudska prava". Ova formulacija člana 53. Ustava je učinila da primena jurisprudencije ESLJP bude ustavna obaveza za sve sudove na Kosovu. Stoga, verujem da ovo sasvim jasno odražava značaj ove studijske posete za mene i moje druge kolege u Ustavnom sudu Kosova koji su bili deo istog projekta.

Na kraju, želeo bih da iskoristim ovu priliku da se iskreno zahvalim bivšem predsedniku Ustavnog suda Kosova, g. Enveru Hasaniju, sadašnjoj predsednici Suda, gđi Arti Rama-Hajrizi, svim sudijama Suda, Vladi Švajcarske i Kancelariji Saveta Evrope u Prištini, što su omogućili ovaj projekat. Želeo bih da se zahvalim i na njihovoj dobrodošlici i kontinuiranoj podršci g. Michaelu Wischufu, zamenik sekretara, gđi Audrey Gabilly, koordinator za pripravnštvo, kao i svim onima sa kojima sam radio svakodnevno u ESLJP: g. Peteru Kempeesu, g. Ylliju Pećou, gđi Erindi Meli i celom osoblju Divizije 14.

**ESLjP – važne odluke
(1. jul – 31. decembar 2017. godine)**

*** Zabrana nošenja pokrivača lica (nikaba) u javnosti u Belgiji nije povredila prava Konvencije (11/07/2017)**

U svojoj presudi u slučaju *Belcacemi i Oussar protiv Belgije* (predstavka br. 37798/13), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da: **nije došlo do povrede člana 8 (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) i 9 (Sloboda misli, savesti i veroispovesti)** Evropske konvencije o ljudskim pravima i **nije povređen član 14 (Zabrana diskriminacije)** u vezi sa članovima 8 i 9. Slučaj se odnosio na zabranu nošenja u javnosti odeće koje delimično ili potpuno pokriva lice po belgijskom zakonu od 1. juna 2011. godine. Sud je posebno zaključio da je ograničenje nastojalo da garantuje uslove „življenja zajedno“ i „zaštite prava i slobode drugih“ i da je to bilo „neophodno u demokratskom društvu“. Kao prvo, kao što je slučaj sa S.A.S protiv Francuske, Sud je utvrdio da je zabrinutost da se obezbedi poštovanje minimalnih garancija života u društvu može smatrati kao element „zaštite prava i sloboda drugih“ i da je zabrana u principu bila opravdana isključivo u meri u kojoj se traži garantovanje uslova „življenja zajedno“.

S tim u vezi, Sud je objasnio da su državni organi, direktnim i stalnim kontaktima sa zainteresovanim stranama u njihovoj zemlji, u principu bili bolje pozicionirani od međunarodnog suda kako bi ocenili lokalne potrebe i kontekst. Prema tome, usvajanjem navedenih odredaba, belgijska država je nastojala da odgovori na praksu koja se u belgijskom društvu smatrala nekompatibilnom, sa društvenom komunikacijom i generalno uspostavljanjem ljudskih odnosa koji su bili neophodni za život u društvu. To je bilo pitanje zaštite uslova interakcije između pojedinaca koja je za državu bila neophodna da obezbedi funkcionisanje demokratskog društva. Pitanje da li se potpuno pokrivanje lica treba prihvatiti u javnoj sferi Belgije je stoga bilo izbor društva. Kao drugo, u pogledu proporcionalnosti ograničenja, Sud je utvrdio da sankcija za nepoštovanje zabrane prema belgijskom zakonu može varirati od novčane kazne do kazne zatvora. Međutim, kazna zatvora je rezervisana za one koji ponavljaju prestup i ne primenjuje se automatski. Pored toga, delo je klasifikovano kao „hibrid“ u belgijskom zakonu, delimično prema krivičnom i delimično administrativnom pravu. Stoga, u kontekstu administrativnih radnji, alternativne mere su bile moguće i preduzete u praksi na opštinskom nivou.

*** Odluka da se ograniči komunikacija između advokata i optuženih na osnovu zaštite državnih tajni je bila u suprotnosti sa Konvencijom (25/07/2017)**

Slučaj *M protiv Holandije* (predstavka br. 2156/10) se odnosio na bivšeg člana tajne službe Holandije, koji

je bio optužen za odavanje državnih tajni. Podnosilac predstavke, g. M., se žalio Evropskom sudu za ljudska prava da je krivični postupak koji je usledio bio nepravilan. U svojoj presudi, Sud je jednoglasno utvrdio da je došlo do **povrede člana 6 §§ 1 (Pravo na pravično suđenje) i 3 (c) (pravo na pravnu pomoć po sopstvenom izboru)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je utvrdio da bi, kao rezultat opasnosti od gonjenja, g. M. otkrio državne tajne svojim advokatima, komunikacija između njega i njegovog branioca nije bila slobodna i neograničena u pogledu njenog sadržaja, čime je nepovratno ugrožavala pravičnost postupka protiv njega. Međutim, Sud je u nastavku jednoglasno utvrdio da **nije došlo do povrede člana 6 §§ 1 (Pravo na pravično suđenje) i 3 (b) i (d) (Pravo na dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane i pravo na prisustvo i ispitivanje svedoka)** Konvencije.

Odbijanje članova tajnih službi da odgovore na pitanja koja im je postavila odbrana zbog dužnosti čuvanja tajni nije bilo u suprotnosti sa članom 6, stavovi 1 i 3 (d). Podnosilac predstavke je objasnio da je njegova strategija bila da demonstrira da je neko drugi mogao da otkrije tajne informacije i da je ta linija odbrane ugrožena, jer nije mogao ispravno da ispita svedoke iz tajnih službi.

Sud je primetio da je to bila sasvim legitimna odbrambena strategija u teoriji. Međutim, s obzirom na obim dokaza koji ga povezuju sa krivičnim delom, on nije imao pravo da podnosi posebne zahteve za informacije u nadi da se alternativno objašnjenje može predstaviti samo po sebi. Sud je primetio da novo suđenje ili ponovno otvaranje domaćih postupaka na zahtev podnosioca predstavke predstavlja odgovarajući način za ispravljanje povrede.

*** Nadgledanje elektronskih komunikacija zaposlenog predstavlja povredu prava na njegov privatni život i prepisku (05/09/2017)**

Slučaj *Bărbulescu protiv Rumunije* (predstavka br. 61496/08) se odnosio na odluku privatne kompanije da otpusti zaposlenog nakon nadgledanja njegovih elektronskih prepiski i pristupa njihovom sadržaju i navodnom propustu domaćih sudova da zaštite njegovo pravo na poštovanje njegovog privatnog života i dopisivanja.

Evropski sud za ljudska prava je u svojoj presudi Velikog veća u ovom slučaju utvrdio sa šest od jedanaest glasova **da je došlo do: povrede člana 8 (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, doma i prepiske)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sud je zaključio da nacionalni organi nisu adekvatno zaštitili pravo g. Bărbulescu-a na poštovanje njegovog privatnog života i dopisivanja. Shodno tome, oni nisu uspeali da postave pravu ravnotežu između interesnih pitanja. Nacionalni sudovi nisu uspeali da utvrde ni da li je g. Bărbulescu primio prethodno obaveštenje od svog poslodavca o

mogućem nadgledanju njegove prepiske; niti su imali u vidu činjenicu da nije bio upoznat sa prirodom ili obimom nadzora ili stepenom bespravnog uplitanja u njegov privatni život i dopisivanje. Pored toga, nacionalni sudovi nisu uspjeli da utvrde, kao prvo, specifične razloge koji su opravdali uvođenje mera nadgledanja; kao drugo, da li je poslodavac mogao da koristi mere koje zahtevaju manje uplitanje u privatni život i prepiske g. Bărbulescu; i kao treće, da li je prepiska mogla biti dostupna bez njegovog znanja.

*** Naređivanje novinaru da svedoči o izvoru nije bilo opravdano, iako je sam izvor došao u policiju (05/10/2017)**

Slučaj **Becker protiv Norveške** (predstavka br. 21272/12) se odnosio na novinarku Cecilie Becker koja je radila za dnevne novine kojoj je naloženo da svedoči u krivičnom slučaju protiv jednog od njenih izvora, g. X-a radi tržišne manipulacije. G. X je potvrdio policiji da je bio izvor gde Becker za članak koji je napisala 2007. godine o navodno lošoj finansijskoj situaciji Norveške naftne kompanije. Zalihe kompanije su se smanjile nakon članka. G. X je nakon toga bio optužen da koristi gđu Becker da manipuliše finansijskim tržištima. Gđa Becker je odbila da svedoči u bilo kojoj fazi postupka protiv g. X-a, a sudovi su joj zato naredili da svedoči o njenim kontaktima sa njim, zaključujući da nema izvora za zaštitu, pošto se on već pojavio u policiji. Oni su takođe smatrali da njen dokaz može značajno pomoći sudovima u razjašnjavanju slučaja. Međutim, g. X je osuđen kao optužen pre nego što je doneta konačna odluka o njenoj obavezi da svedoči. U svojoj presudi u slučaju, Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio **da je došlo do povrede člana 10 (Sloboda izražavanja)** EKLJP-a.

Sud je zaključio da se njegova ocena pre svega odnosi na to da li je dokaz gde Becker bio potreban tokom krivične istrage i naknadnih sudskih postupaka protiv njenog izvora. Sud je istakao da njeno odbijanje da otkrije svoj izvor (ili izvore) nije ni u jednom trenutku ometalo istragu ili postupak protiv g. X-a. U stvari, prvostepeni sud koji je osudio g. X-a je bio obavešten od strane tužioca da nije podnet zahtev za produženje (do konačne odluke o obavezi podnošenja dokaza), jer je slučaj dovoljno obelodanjen i bez izjave gde Becker. Sud je takođe imao na umu da novinarske metode gde Becker nikada nije dovedena u pitanje i da nije bila optužena za nelegalne aktivnosti. Štaviše, njeno pravo kao novinar da zadrži poverljive podatke o izvoru ne može automatski biti uklonjeno zbog ponašanja izvora ili zbog toga što je identitet izvora postao poznat. Sud, stoga, nije bio uveren da su okolnosti u ovom slučaju ili predloženi razlozi opravdali prisiljavanje gde Becker da svedoči.

*** Nadzor kamerama učionica u Crnoj Gori je povredio pravo profesora na privatnost (28/11/2017)**

U svojoj presudi u slučaju **Antović i Mirković protiv Crne Gore** (predstavka br. 70838/13) Evropski sud za ljudska prava je utvrdio: sa tri glasa od četiri **da je došlo do povrede člana 8 (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na invaziju žalbe o privatnosti od strane dva profesora u Matematičkoj školi Univerziteta Crne Gore, Nevenke Antović i Jovana Mirkovića, nakon što je video nadzor instaliran u prostorijama gde su predavali. Oni su izjavili da nisu imali efektivnu kontrolu nad sakupljenim informacijama i da je nadzor bio protivpravan. Međutim, domaći sudovi su odbili zahtev za naknadu štete, zaključivši da se ne radi o pitanju privatnog života, jer su auditorijumi gde su gđa Antović i g. Mirković predavali bila javna područja. Sud je prvo odbacio argument Vlade da je slučaj neprihvatljiv, jer se nije radilo o privatnosti, jer je područje koje je nadgledano bilo javno, radno područje. Sud je primetio da je ranije utvrdio da „privatni život“ može uključivati profesionalne radnje i smatrao da je to slučaj i sa gđom Antović i g. Mirkovićem. Stoga je član 8 primenljiv. Što se tiče merituma slučaja, Sud je utvrdio da je nadgledanje kamerom predstavljalo uplitanje u njihovo pravo na privatnost i da su dokazi pokazali da je taj nadzor povredio odredbe domaćeg zakona. U stvari, domaći sudovi nisu nikada ni razmišljali o bilo kakvim pravnim opravdanjima nadgledanja, jer su od samog početka odlučili da nije došlo do invazije privatnosti.

*** Odbijanje slovenačkih organa da daju starosnu penziju bivšem građaninu Srbije (05/12/2017)**

Slučaj **Ribač protiv Slovenije** (br. 57101/10) se odnosio na odbijanje organa da odobri g. Arandelu Ribaču, slovenačkom državljaninu koji je rođen 1942. godine i živi u Mariboru (Slovenija), starosnoj penziji između novembra 1998. godine i aprila 2003. godine. G. Ribač je bio državljanin Srbije u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (SFRJ), ali je boravio u Sloveniji od 1964. godine. On je bio oficir u aktivnoj vojnoj službi u Jugoslovenskoj narodnoj armiji sve do septembra 1991. godine, kada se povukao u penziju. U februaru 1992. godine, on je podneo zahtev da mu se ranije plati vojna penzija u skladu sa relevantnom uredbom usvojenom u 1992. godini od strane Republike Slovenije, koja je u junu 1991. godine postala nezavisna od SFRJ-a. Odlukom iz maja 1993. godine, slovenački penzioni organi su utvrdili da je on imao pravo na takav avans, počev od novembra 1991. godine. Penzijski organi su oktobra 1998. godine doneli odluku da se g. Ribaču ne da rana vojna starosna penzija - prema Zakonu o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja bivšeg vojnog osoblja iz 1998. godine - na osnovu toga da nije ispunjavao zakonske uslove. Njegov zahtev za ranu penziju je prema tome suspendovan. Organi su odbacili njegovu žalbu u septembru 2002. godine, smatrajući da ne može biti korisnik, jer nije imao

slovenačko državljanstvo i nije ispunio uslove koji se primenjuju za strane korisnike. On je nakon toga stekao slovenačko državljanstvo i dobio starosnu penziju od aprila 2003. godine. Zahtev za sudsku ocenu odluke iz 2002. godine, koju je g. Ribač u međuvremenu podneo, je odbačena od strane Instituta za rad i socijalna pitanja u januaru 2006. godine. Njegove žalbe su bile odbačene i Ustavni sud je u martu 2010. godine konačno odlučio da ne prihvati njegovu ustavnu žalbu na razmatranje.

G. Ribač se žalio da je odbijanje da mu se dodeli starosna penzija između novembra 1998. godine i aprila 2003. godine na osnovu toga da nije imao slovenačko državljanstvo bilo u suprotnosti sa članom 14 (Zabrana diskriminacije) u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine). U svojoj presudi u slučaju, Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio **da je: došlo do povrede člana 14 u vezi sa članom 1 Protokola br. 1** Evropske konvencije o ljudskim pravima i dodelio podnosiocu predstavke iznos od 37,000 evra (materijalna šteta), 5,000 evra (nematerijalna šteta) i 3,570 troškovi).

*** Novi postupak za utvrđivanje povrede je po prvi put korišćen za presudu iz 2014 protiv Azerbejdžana za političara opozicije Mammadova (14/12/2017)**

Evropski sud za ljudska prava (ESLjP) će ispitati da li je Azerbejdžan odbio da se povinuje presudi ESLjP-a u slučaju zatvorenog političara opozicije Ilgara Mammadova, koristeći po prvi put novi postupak za utvrđivanje povrede. Postupak je uveden u Evropsku konvenciju o ljudskim pravima u 2010. godini i dopušta Komitetu ministara koji ima nadležnost prema Konvenciji da vrši nadzor izvršenja presuda Suda, da uputi pitanje ESLjP-u o tome da li je zemlja odbila da se povinuje pravosnažnoj presudi.

Komiteta je 5. decembra 2017. godine odlučio da pokrene postupak protiv Azerbejdžana zbog trajnog odbijanja organa da osigura bezuslovno puštanje g. Mammadova na osnovu zaključka ESLjP-a o višestrukim povredama njegovih prava iz 2014. godine.

ESLjP je 11. decembra primio zvanični zahtev od Komiteta. Postupak će se voditi pred Velikim većem ESLjP-a. G. Mammadov, rođen 1970. godine, uhapšen je i pritvoren 2013. godine, nakon protesta u gradu Ismayilli. On trenutno izdržava sedmogodišnju zatvorsku kaznu nakon presude iz 2014 zbog masovnih nereda i nasilja nad javnim funkcionerima. ESLjP je u 2014. godini utvrdio da je g. Mammadov uhapšen i pritvoren bez ikakvih dokaza koji bi mogli da opravdaju sumnju da je počinio krivično delo i zaključio da je stvarna svrha njegovog pritvora bila da ga učutka ili kazni zbog kritikovanja Vlade. Sud je utvrdio povredu člana 5, stavova 1 i 4 (Pravo na slobodu i sigurnost), člana 6, stava 2 (Pravo na pretpostavku nevinosti) i člana 18 (Granice korišćenja ograničenja prava) Evropske konvencije.

Komiteta ministara je pokrenuo postupak za utvrđivanje povrede prema stavu 4, člana 46 (Obaveznost i izvršenje presuda) Konvencije. Član dopušta Komitetu da uputi pitanje ESLjP-u o tome da li država nije uspela da se povinuje presudi ESLjP-a.

Komiteta prvo treba da uruči formalno obaveštenje dotičnoj zemlji, što je uradio u ovom slučaju u oktobru, a zatim treba da donese odluku sa dvotrećinskom većinom. ESLjP će razmatrati ovo pitanje kao Veliko veće, što je njegova najviša sudska formacija. Komitet ministara i zainteresovane strane će moći da dostave pismene komentare u skladu sa rokom koji predviđa predsednik Velikog veća. Veliko veće bi takođe moglo da odluči da održi saslušanje. Ako Veliko veće utvrdi povredu jer se Azerbejdžan nije povinuo presudi ESLjP-a iz 2014 godine u slučaju, vratiće slučaj Komitetu ministara da razmotri mere koje treba preuzeti. Ne nalaženje povrede, vodi slučaj dotle da se slučaj može proslediti Komitetu ministara, koji zatim završava svoje ispitivanje.

(Za više detalja posetite sajt Evropskog suda za ljudska prava: www.echr.coe.int)

1. Konferencija ustavnih nadležnosti zemalja koje govore portugalski (KUNZGP)

Februar 2018. godine

Bisao - Seminar konferencije ustavnih nadležnosti zemalja koje govore portugalski (KUNZGP).

2. 114. plenarna sednica Venecijanske komisije Saveta Evrope

16 – 17. marta 2018. godine

Venecija - Scoula Grande di San Giovanni Evangelista.

3. Svetska konferencija o ustavnoj pravdi

17. marta 2018. godine

Venecija – 13. sastanak Biroa Svetske konferencije o ustavnoj pravdi.

4. Međunarodna konferencija povodom 25. godišnjice Ustavnog suda u Slovačkoj

11. aprila 2018. godine

Košice - Ustavni sud Slovačke će organizovati

međunarodnu konferenciju o „Ustavnoj pravdi - izazovi i perspektive“ povodom 25. godišnjice.

5. Ibero-američka konferencija ustavne pravde (CIJC)

Maj 2018. godine

Panama – XII. Ibero-američka konferencija ustavne pravde.

6. Ustavna pravda - Letonija

24 – 25. maja 2018. godine

Riga - Ustavni sud Latonije organizuje međunarodnu konferenciju na temu: „Uloga ustavnih sudova u globalizovanom svetu 21. veka“.

Presuda

KI 55/17

Podnosilac

Tonka Berisha

Zahtev za ocenu ustavnosti odluke KGJ br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova od 13. januara 2017. godine

U zahtevu podnetim 28. aprila 2017. godine, podnositeljka zahteva, gđa Tonka Berisha, je osporila odluku br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova (SSK), od 13. januara 2017. godine o izboru Hasana Shale za predsednika Apelacionog suda Kosova. Podnositeljka zahteva je tvrdila da su joj u izboru za novog predsednika Apelacionog suda, gde je ona bila jedna od kandidata, povređena prava garantovana Ustavom Republike Kosovo i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (EKLJP).

I. Nakon raspisivanja konkursa od strane SSK-a za poziciju predsednika Apelacionog suda, 4. novembra 2016. godine, i intervjuisanja tri kandidata 19. decembra 2016. godine, podnositeljka zahteva se rangirala prva na listi sa 100 dobijenih bodova, dok se protiv-kandidat Hasan Shala rangirao drugi sa 84 dobijenih bodova. Dana 13. januara 2017. godine, sproveden je prvi krug glasanja od strane članova Komisije za ocenjivanje i intervjuisanje kandidata. Podnositeljka zahteva, rangirana prva na listi na osnovu dobijenih bodova, zasnivajući se na prosek bodova Komisije glasala se prva i dobila 2 glasa "za", 1 glas "protiv" i 6 "uzdržanih". Prema SSK-u, ona nije dobila potrebnu većinu glasova i proces glasanja je nastavljen za drugog kandidata. U drugom krugu, koji je odvio istog dana, kandidat Hasan Shala, rangiran kao drugi kandidat na listi je dobio 7 glasova "za", 1 glas "protiv" i 1 "uzdržan". Shodno tome, SSK je izabrao g. Hasana Shalu za poziciju predsednika Apelacionog suda Kosova. Podnositeljka je u zahtevu tvrdila da su joj izbornim procesom sprovedenim od strane SSK-a povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 45. [Pravo na izbor i učešće], članom 54. [Sudska zaštita prava] i

članom 108.4 [Sudski savet Kosova] Ustava Republike Kosovo. Pored toga, podnositeljka zahteva je tvrdila i povredu člana 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP-a, člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Kosovo u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP-a, kao i povredu člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava. Dok, što se tiče neiscrpljenja delotvornih pravnih sredstava u njenom slučaju, podnositeljka zahteva se pozvala na presude Suda u slučajevima: KIo6/10, *Valon Bislimi protiv Ministarstva unutrašnjih poslova, Sudskog saveta Kosova i Ministarstva pravosuđa*, kao i presudu Suda u slučaju br. KI99/14 i KI100/14, ocena ustavnosti odluka Tužilačkog saveta Kosova vezanih za postupak izbora glavnog državnog tužioca.

II. Nakon što je ocenio zahtev prihvatljivim i podnetim u skladu sa rokom od 4 (četiri) meseca propisan u članu 49. Zakona o Ustavnom sudu, Sud je primetio da odredbe Zakona br. 03/L-223 o Sudskom savetu Kosova ne propisuju pravna sredstva protiv odluke osporene od strane podnositeljke zahteva. Prema oceni Suda, SSK nije potkrepio tvrdnju da je u ovom slučaju podnositeljka zahteva mogla da pokrene upravni spor i iskoristi pravna sredstva koji su joj dostupna prema Zakonu br. 03/L-202 o upravnim sporovima, sa relevantnom sudskom praksom, gde bi se pokazalo da bi podnositeljka zahteva imala razumne izgleda za uspeh u slučaju da se odlučila za pokretanje upravnog spora. Sud je dalje ocenio da, „uzimajući u obzir specifičnost postupka izbora za poziciju predsednika Apelacionog suda i neophodnost da se to uradi blagovremeno, Sud je mišljenja da ne postoji pravno sredstvo koje efikasno rešava tvrdnje koje je pokrenula podnositeljka zahteva”. Sud je takođe utvrdio da „ovaj slučaj pokreće pitanja „jednakosti pred zakonom“ za sve kandidate uključene u procesu glasanja za poziciju predsednika Apelacionog suda; i pod tim implikacijama, Sud smatra da se može uzeti u obzir i član 24.1 Ustava”.

A kada je u pitanju izborni proces, Sud je podsetio da „u procesu glasanja, osnovni aspekt principa „jednakosti“ predstavlja to da će svaki kandidat imati koristi od „jednakih mogućnosti“. To znači da će svi kandidati imati mogućnost da budu pravično i jednako uzeti u obzir“. Prema mišljenju Suda, u procesu glasanja koji je sproveo SSK, u stvari, nije bilo izbora između alternativa, jer se za svakog kandidata posebno glasalo. Pored toga, u svakom krugu glasanja, svaki od osoba koje su glasale imale su ponovo priliku da glasaju za ili protiv kandidata koji se glasa. Sud je u nastavku primetio da način na koji je proces glasanja regulisan i sproveden dovodi u sumnju njegovu pravnu sigurnost i pravilno upravljanje pravosudnog sistema i njegovo formiranje. Na kraju, Sud je utvrdio da proces glasanja sproveden od strane SSK-a predstavlja nepravičnost u postupku glasanja, jer je nemoguće znati ko je zaista imao podršku većine članova koji su glasali a ko nije, i zaključio da SSK treba da održi novi proces glasanja.

INFORMACIJE O USTAVNOM SUDU

Zgrada Ustavnog suda:

Ustavni sud Republike Kosovo, od svoje funkcionalizacije 2009. godine je smešten u zgradi bivšeg Zaštitnog korpusa Kosova ZKK, koja se nalazi u centru Prištine, u Gradić Pejtonu. Ova lokacija Suda, u centru glavnog grada, je simbol jednakog pristupa na ustavnu pravdu svih građana i drugih ovlašćenih stranki. Ova zgrada se tokom godina prilagođavala potrebama i prirodi rada Ustavnog suda. Ovo je urađeno uz pomoć donatora. Konkretno, sudnica je finansirana od strane Ustavnog suda Republike Turske 2010. godine, osnivanje biblioteke Suda je u potpunosti projekat GIZ za pravnu reformu, a dodatne kancelarije-kontejneri su donacija Ustavnog suda Republike Turske 2011. godine. Ova zgrada ima svega 784 m² a u njoj radi 65 radnika Suda.

ADRESA

Ulica: "Perandori Justinian", nr. 44, 10000, Priština
Tel: +381 (0)38 60 61 62
Mob: +377 (0)45 200 595; +377 (0)45 200 576
Fax: +381 (0)38 60 61 70
E-mail: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org
Veb: www.gjk-ks.org